

'TWEË GEZICHTEN'

Boekpresentatie

Ondanks harde regen en veel files stroomt de grote zaal snel vol. Zij die niet waren aangemeld, blijven hoopvol wachten of er voor hen ook nog een plekje is. Er is duidelijk grote belangstelling voor de presentatie van het boek: Twee gezichten, psychologische en pastorale handreiking bij narcisme.

Met een heel actueel voorbeeld opent Maarten van Dijk, een van de auteurs van het boek, zijn inleiding. Donald Trump, deze week gekozen als president van Amerika, laat direct na zijn verkiezing een vriendelijk en charmant gezicht zien, in tegenstelling tot het gezicht wat hij toonde tijdens de verkiezingsstrijd. Twee gezichten, dat is wat we zien bij personen die lijden aan narcisme.

Enerzijds voorkomend, bedreven, charmant, maar tegelijk geen verantwoordelijkheidsbesef, alles wordt buiten zichzelf gelegd, en vooral: elke vorm van invoelingsvermogen ontbreekt.

Narcisme kunnen we overal tegenkomen. Op de werkvloer en in de kerk. Maar vooral in een relatie is dit een heel zwaar kruis. Je krijgt het gevoel jezelf kwijt te raken. Alles wordt uit de kast gehaald om de partner tevreden te stellen en vaak ontbreekt het besef dat er sprake is van manipulatie. De eigenwaarde, die vaak al niet zo hoog was bij het begin van de relatie, brokkelt gaandeweg steeds verder af. Wat overblijft, doet denken aan het beeld van Zadkine: Man zonder hart. Belangrijk is om in dit geval weer een stevige bodem, een stevig eigen ik te creëren. Eerst is bewustwording nodig. Durf stil te staan bij de angst en ga daarna aan de slag met persoonlijke verlangens. Mogelijk durft men dan de stap naar de hulpverlening te zetten. Ieder mens heeft de behoefte aan autonomie en verbinding. De balans hiervan is in een relatie met een narcist verstoord en daar moet aan gewerkt worden.

Een mogelijke oorzaak van narcisme wordt gezocht in problemen bij de hechting. Een goed gehecht kind is in staat de naaste lief te hebben als zichzelf. Vaak verloopt de hechting

echter anders. Er kan sprake zijn van een strenge vader en een toegeeflijke moeder. Bij beide ouders krijgt het kind niet wat het nodig heeft en daarom richt het kind zich op de ander met als doel te krijgen wat het zelf nodig heeft. Hiermee kan de basis zijn gelegd voor narcistisch gedrag. Als iemand volwassen geworden is, zien we een volwassen buitenkant, maar een verloren kind aan de binnenkant.

In het tweede deel van de lezing wordt door Jantine den Uijl, de tweede auteur van het boek, uitgelegd dat er verschillende loyaliteiten zijn. De zijns-loyaliteit is de bloedband die ouders en kinderen aan elkaar verbindt. Hier bovenop kan de verworven loyaliteit zijn. Die ontstaat bij verantwoord ouderschap, waarbij het gaat om opvoeding en verzorging op een bij de leeftijd van het kind passende manier.

Een volgende onderwerp is hoe we het vijfde gebod moeten gehoorzamen als er sprake is van een narcistische ouder. Binnen het vijfde gebod is er een positioneel en een functioneel deel. God heeft de ouders boven het kind geplaatst (positie) en daarom ontvangen zij van hen eer en gezag. Bij het functionele deel gaat het om het gedrag van ouders. Als er een vei-

lige situatie is in het gezin kunnen de kinderen een positief Godsbeeld ontwikkelen.

Wat moeten we nu doen als ouders manipuleren, vernederen en misbruik maken van hun gezag? Moeten we de pijn negeren en hen altijd eren? Nee, de eer moet wel aan hun positie gegeven worden, maar het niet-functionele gedrag moet niet worden geëerd, maar veroordeeld.

Er wordt afgesloten met een oproep aan alle betrokkenen bij narcisme. Omstanders moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Moeders moeten hun kinderen beschermen tegen hun narcistische vader en zij moeten hulp zoeken. En narcisten worden opgeroepen hun kinderen niet tot toorn te verwekken, maar hun gedrag te belijden, ermee te stoppen en hulp te zoeken.

Na de officiële boekpresentatie volgt een forumbespreking waarin heel veel vragen worden gesteld. Schrijvend komt de nood naar voren van hen die te maken hebben met narcisme in hun omgeving. Adviezen worden gegeven over hoe een narcist bij de hulpverlening kan komen, hoe ambtsdragers om moeten gaan met narcisme, wat familieleden kunnen doen als er in de familiekring narcisme voorkomt. Maar ook vragen over behandeling

Maar ook vragen over behandeling van narcisme, grenzen aan het vijfde gebod en het zorgen voor veiligheid als vader geweld gebruikt, komen aan de orde.

Omwille van de tijd moet de bespreking worden afgerond. Velen gaan met een hoofd vol indrukken en een hart vol vragen en pijn naar huis. Want vaak is het waar wat een bezoeker zo kernachtig benoemt: De narcist laat naar hulpverlening

en omstanders zijn ene gezicht zien, maar thuis zien we het andere gezicht.

Twee gezichten, een psychologische en pastorale handreiking bij narcisme

Maarten van Dijk en Jantine den Uijl- van Loon

Uitgeverij De Banier, 2016

ISBN 978 94 6278 9425

